

ВІДГУК

офіційного опонента,

доктора мистецтвознавства, професора

Безручка Олександра Вікторовича

на дисертацію Шевченко Наталії Валеріївни

«Ремейк як крос-культурний феномен: постмодернізм,

транскультура, неомодерн»,

подану на здобуття ступеню доктора філософії за спеціальністю 034 –

«Культурологія» (Галузь знань 03 – «Гуманітарні науки»)

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Дослідження крос-культурних феноменів набуває особливого значення в умовах активного розвитку міжкультурної комунікації та глобалізаційних процесів в культурі. Ремейк, як одна з ключових форм кінематографічного вираження, постає крос-культурним феноменом, посідаючи провідне місце в творчих стратегіях митців ХХІ століття. Зростання та урізноманітнення трансформативних практик в сучасному мистецтві зумовлює багатозначність ремейку як крос-культурного феномену, що виходить далеко за межі кінематографу та відображає глобальні тенденції культурного обміну, сприяючи актуалізації художньої спадщини в нових контекстах.

Тема дисертаційного дослідження є актуальною та практично значущою, що підтверджується її зв'язком з науково-дослідницькою роботою кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, в межах якої сформовано концепцію ремейку як крос-культурного феномену.

Авторська гіпотеза, що визначає ремейк ключовим механізмом ціннісно-сислової еволюції культури та підкреслює його вагомий роль в історичному та соціокультурному контексті, закладає підґрунтя для

подальших досліджень, зокрема у галузях соціокультурних комунікацій, мистецтвознавства та медіакультури.

У межах проведеного дисертаційного дослідження отримані результати роблять вагомий внесок у розширення культурологічного дискурсу, не лише поглиблюючи теоретичні засади аналізу міжкультурної комунікації, а й відкриваючи нові евристичні можливості для дослідження динаміки культурного обміну в контексті глобалізаційних процесів. Запропоновані концептуальні положення дозволяють більш детально осмислити механізми трансформації культурних кодів, адаптації ціннісних систем до нових соціокультурних умов, що сприяє формуванню стратегій гармонійного співіснування культурних спільнот у полікультурному просторі. Таким чином, результати дослідження впливають на збагачення теоретичного інструментарію сучасної культурології та формування нових парадигмальних підходів до розуміння ролі міжкультурної взаємодії у формуванні глобального цивілізаційного ландшафту.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Вивчення дисертації та наукових публікацій Шевченко Н. В. підтверджує, що висунута гіпотеза та отримані висновки є достатньо обґрунтованими, достовірними та завершеними. Здобувачкою були достатньо глибоко проаналізовані наукові та інформаційні джерела дослідження.

Визначена мета дослідження, що полягає у комплексному дослідженні ремейку як крос-культурного феномену, визначенню його ознак, типів та функцій в межах понятійно-категоріального апарату, що структурує та систематизує ключові концепти досліджуваного явища, відповідає темі дисертаційної роботи, а наукові завдання сформовані відповідно до мети, дозволили отримати здобувачці важливі наукові результати.

Досягнення поставленої мети та сформованих завдань стало можливим завдяки використанню загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема компаративного методу культурологічного аналізу, методу історизму,

що дозволив розглядати ремейк як соціокультурний феномен трансформації в межах художніх традицій різних стилів та епох; структурно-функціонального аналізу, завдяки якому досліджуються взаємозв'язки між елементами культури та їхня роль у культурній динаміці; герменевтичного підходу, що надає можливість інтерпретувати ремейк як міждисциплінарне явище, яке інтегрується в різні види мистецтва та постає ключовою стратегією творчої трансформації попереднього культурного досвіду.

У дисертації надано ґрунтовні висновки щодо ремейку як крос-культурного феномену, багатовимірність якого надає широкі перспективи для його подальшого дослідження.

Апробація результатів дисертаційної роботи є достатньою, про що свідчить перелік наукових праць здобувачки та представлення їх результатів на 10 міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дослідження. Оцінюючи наукову новизну дисертації, доцільно зазначити, що робота Шевченко Н. В. є комплексним та ґрунтовним дослідженням, наукові положення якого відображають особистий внесок здобувачки у розвиток культурологічних знань в частині крос-культурних феноменів та, зокрема, ремейку, відкриваючи шляхи до поглибленого аналізу мистецьких стратегій ХХІ століття, ключових тенденцій соціокультурної динаміки та механізмів культурного обміну, що формують сучасні художні практики та взаємодію між традиційними і новітніми елементами мистецтва. Особлива результативність дослідження полягає у визначенні ремейку як ціннісно-сислового механізму еволюції культури, що сприяє розширенню теоретичних підходів до вивчення міжкультурних взаємодій та надає можливість до створення глибоких міждисциплінарних досліджень та прикладного використання отриманих результатів.

До найбільш вагомих результатів, що характеризують наукову новизну дослідження, слід віднести наступні:

- доведено, що феномен «ремейк» еволюціонував з кінематографічного прийому перероблення до ключової мистецької стратегії XXI століття;

- розширено і доповнено трактування поняття «ремейк», визначені його основні ознаки, властивості та функції; виділено характерні риси ремейку, зокрема, повторюваність, циклічність та повернення; також окреслено його типи – наслідування та присвоєння;

- запропоновано жанрову класифікацію з наявною трансформаційною стратегією у різних видах мистецтва;

- оновлено перелік українських музичних та літературних творів, адаптованих та присвоєних в інших культурах, зокрема, в російській, шляхом їхньої трансформації в іншомовні художні інтерпретації;

- набули подальшого розвитку: концепція австралійського кінознавця та кінокритика К. Веревіса, про те, що ремейк являється одночасно індустріальною та культурною практикою, яка передбачає культурне присвоєння; ідея У. Еко про наявність ремейків в художній культурі з часів Античності, які актуалізуються в постмодерністському мистецькому мисленні.

Всі вищезазначені положення є підставою для висновку, що дисертаційна робота виконана на достатньо високому науково-теоретичному і методичному рівнях та має наукову цінність і практичне значення.

Значення результатів виконаного дослідження. Результати дисертаційного дослідження формують концептуальну основу для подальшого комплексного дослідження ремейку як універсального культурного процесу, що детермінує динаміку розвитку культурних форм. Одержані в межах дослідження висновки щодо ремейку як крос-культурного феномену відкривають перспективи для міждисциплінарних наукових студій в царині культурології, мистецтвознавства, медіадосліджень, філософії мистецтва. Крім того, зазначені теоретичні положення можуть бути адаптовані до навчальних програм з культурології, філософської

антропології, естетики, філософії культури та мистецтвознавства, сприяючи формуванню системного підходу до аналізу феномену ремейку в сучасному науковому гуманітарному дискурсі.

Повнота висвітлення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення наукових розробок, отримані здобувачкою, опубліковані у 15 наукових працях, з них 4 статті у наукових фахових виданнях, 1 – у розділі колективної монографії, у співавторстві, 10 – у матеріалах і тезах міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференцій. Ознайомлення з публікаціями автора дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок про їх відповідність вимогам щодо кількості, змісту і достатньої повноти відображення результатів наукового дослідження. На захист дисертації виносяться виключно особисті розробки дисертантки Шевченко Н. В.

Оцінка змісту та дотримання академічної доброчесності. Оцінка змісту дисертаційної роботи та публікацій здобувачки Шевченко Н. В. свідчать про відсутність ознак порушення авторкою вимог академічної доброчесності. Дисертація містить посилання на джерела інформації у випадку використання сторонніх тверджень, ідей, відомостей та концепцій, що свідчить про прагнення здобувачки надати достовірну інформацію про використані методики досліджень, наукові та інформаційні джерела, що відповідає нормам законодавства про авторські та суміжні права.

Зауваження та дискусійні положення дисертації.

Дисертаційна робота Шевченко Наталії Валеріївни заслуговує позитивної оцінки, проте, є низка дискусійних положень, що потребують подальшого обговорення та уточнення. До них, зокрема, треба віднести такі:

1. У межах розвитку кінематографічного дискурсу, здобувачка не приділила достатньої уваги аналогічним процесам в українському кінематографі та його історичному попереднику – радянському кінематографі. Це створює прогалину в аналізованні феномену ремейку,

оскільки дослідження даних кінотрадицій могло б суттєво доповнити загальну картину трансформаційних тенденцій у кіномистецтві;

2. Аналізуючи поняття медіафраншизи, доцільним видається залучення поняття «кінофраншизи», що сприятиме розширенню концептуального апарату та забезпечить глибший рівень деталізації трансформаційних стратегій у межах досліджуваного феномену;

3. Беручи до уваги тривалість написання дисертаційної роботи, слід дотримуватися систематичного моніторингу актуальних тенденцій у кінознавстві. Зокрема, варто звернути увагу на новітні розробки, які стосуються концепту «риквел», що дозволяє глибше осмислити трансформаційні різновиди ремейку та їх внесок у сучасне кіномистецтво;

4. На відміну від ретельно досліджених й концептуалізованих трансформаційних стратегій в європейському та американському кінематографі, поняття ремейку в азійському кіно, зокрема, китайському, південнокорейському, тайському та в'єтнамському, видається недостатньо глибоко опрацьованим та систематизованим. Водночас, зазначені кінематографічні традиції перебувають у фазі активного розвитку, значною мірою зумовленого адаптацією та реінтерпретацією європейських і американських сюжетів й образів.

Зазначені пропозиції та зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

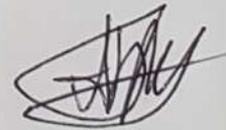
Загальна оцінка дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Шевченко Н. В. на тему «Ремейк як крос-культурний феномен: постмодернізм, транскультура, неомодерн» є самостійним, логічно структурованим та завершеним науковим дослідженням, що містить обґрунтовані та концептуально значущі наукові результати. Зміст дисертаційної роботи суттєво розширює сучасне теоретичне осмислення взаємодії між культурами, культурного обміну та міжкультурної комунікації. Крім того, дана робота становить вагомий внесок у дослідження еволюційних

механізмів культури, висвітлюючи динаміку мистецьких трансформацій та різноманітність творчих стратегій у художньому просторі.

Отже, дисертація Шевченко Н. В. «Ремейк як крос-культурний феномен: постмодернізм, транскультура, неомодерн» відповідає тематиці в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 034 «Культурологія», вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та вимогам Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Шевченко Наталія Валеріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія».

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри кіно, телемистецтва
Приватного вищого навчального закладу
«Київський університет культури»

Олександр БЕЗРУЧКО

Підпис засвідчую.	
Директор ДК _____	
« 12 » 05 2023	